

«Josep Vallverdú: balanç d'una trajectòria»

Maria Pujol, *Josep Vallverdú: entre l'activisme cultural i el talent literari*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona, 2015, 131 pp.

La dilatada trajectòria literària i cultural de Josep Vallverdú (Lleida, 1923) ha estat motiu d'un reconeixement just en premis, honors i repercussió pública. Tanmateix, no són gaires els treballs o estudis que s'hi han acostat i n'han abordat la producció des d'una perspectiva global. En aquest sentit, Maria Pujol n'assaja una aproximació crítica amb *Josep Vallverdú: entre l'activisme cultural i el talent literari*. S'hi interroga sobre la creació de Vallverdú com a objecte de valor tant artístic com històric, que pren sentit en un context cultural determinant per a la recuperació de la cultura catalana.

L'assaig es distribueix en tres parts. La primera, «La trajectòria de Josep Vallverdú en el seu context històric», presenta els materials estudiats d'una manera conjunta dins l'evolució de la cultura catalana i del gruix de la contribució vallverdúria a la literatura i a la cultura. Segons Pujol, Vallverdú inicia la seua trajectòria com a traductor i narrador per a joves en els primers moments d'obertura editorial del règim franquista, amb l'objectiu d'omplir un buit en la nostra literatura que li va servir, alhora, per fer-s'hi un lloc. Amb el temps, Vallverdú desplegarà també altres gèneres amb què treballarà per ampliar el seu registre literari. La construcció d'un model lingüístic a partir de la traducció dels clàssics juvenils estrangers, la capacitat d'intervenir en la reconstrucció cultural del país, la creació d'una narrativa juvenil amb veu pròpia o la necessitat d'explicar-se ell mateix i el món observat són només alguns dels elements que Pujol situa dins d'unes coordenades vitals i socials que ens parlen d'un home incansable, compromès i creador.

En la segona part, «Els llibres personals: una voluntat de recordar el passat, analitzar el present i perdurar en el futur», Pujol explora un conjunt de proses d'abast temàtic i formal molt heterogeni (assaig, autobiografia, llibres de viatges...) amb el punt en comú de la veu mateixa de Vallverdú, és a dir, d'un sol discurs sota diverses formes. L'autora observa com els seus llibres es fan ressò de l'evolució de la cultura catalana des de la represa a l'actualitat, alhora que el presenta com un autor que, en clau autobiogràfica, es construeix la seua pròpia imatge pública impulsat per la necessitat de no sentir-se oblidat per la crítica. Són, per tant, el testimoni d'un intel·lectual que ha contribuït a la transformació cultural del seu país, i, per bé que alguns dels seus textos presenten un punt de vista obsolescent o poc constructiu que n'ha dificultat la difusió, es cobreixen d'un gran valor artístic quan s'acosten al memorialisme i a la descripció del territori.

Finalment, en «Entre el talent individual i la necessitat cultural. La literatura infantil i juvenil», Pujol estudia, dins la literatura infantil i juvenil de Vallverdú, en quina mesura es produeix la identificació entre el lector i els personatges de Vallverdú, quins són els elements discursius que desprenen intriga, com es plasmen els diversos nivells de lectura i de quina manera apareixen els elements didàctics. Per a Pujol, la barreja d'entreteniment, ritme, empatia, personatges versemblants, situacions universals i processos de maduració conviden els joves a prendre part de l'acció; una acció que, alhora, provoca efectes diferents, però igualment engrescadors, entre el lector novell i l'experimentat. Si bé Pujol remarca que no sempre s'aconsegueix l'encert en el tractament del didactisme, sí que hi ha un clar domini del suspens gràcies als jocs de veus narratives i a l'optimització de diàleg, narració i descripció.

En aquest assaig sobre l'obra de Josep Vallverdú, en definitiva, hom hi sabrà trobar una reflexió ben madurada i llegidora, farcida d'exemples trets de l'obra que ajuden a il·lustrar amb precisió cadascuna de les conclusions principals a què s'hi arriba. Una reflexió crítica, sovint incisiva, però justa i necessària, que situa l'autor estudiat com un personatge clau —i que cal continuar reivindicant— en les nostres lletres contemporànies.

Vicent VIDAL
Universitat d'Alacant
vicent.vidal@ua.es